

Terugblik workshop dinsdagmiddag 10 december@ANNE

Het meekrijgen van de bewoner in de energietransitie: stimuleren of (ongemerkt) opleggen?

Intro. Circa 45 deelnemers kwamen op de workshop af. Er was een diverse groep van energiecoaches, adviseurs, corporatiemedewerkers, en medewerkers van energieloketten en overheden. De energie en nieuwsgierigheid hing in de lucht. Alle deelnemers namen plaats in het zonnige zaaltje van ANNE (Alle Nederlands Nieuwe Energie).

Evaluatie werving 1250 bewoners landelijk energiedisplay project in 6 regio's en tussentijdse indicatieve meetresultaten door Planbureau voor de Leefomgeving – *Sprekers: Ernestine Elkenbracht, Quintens en Kees Vringer, PBL.*

Ernestine en Kees hielden een 'estafette-presentatie' Het drie jaar durende EDA-project is voor de deelnemende partijen nu grotendeels afgerond. Vanuit de rol van projectmanager deelde Ernestine de belangrijkste successen en hobbels (het was meer een pioniersproject dan gedacht en integratie met een veldonderzoek brengt kost veel tijd, zorgvuldigheid en levert toch wel een specifieke doelgroep op). Het wetenschappelijke onderzoek door het PBL loopt nog, waarbij zowel werkelijk verbruik (uitlezing slimme meter) als ervaren verbruik (enquêtes) worden onderzocht. Uit de eerste tientallen beantwoorde enquêtes bleek wel dat 2/3 van de deelnemers na een jaar de display nog graag wil houden. Najaar 2020 kunnen de volledige resultaten worden verwacht. Het publiek had veel vragen, waaruit duidelijk bleek hoe nuttig het delen van dit bijzondere project was.

Directe feedback via app of in-home display? Recente onderzoeksresultaten uit Engeland over de besparingseffecten van gedragsbeïnvloeding – *Spreker: Hugo Le Breton, Green Energy Options*

Uit Cambridge kwam Hugo die nieuwste resultaten uit Engeland delen. Als eerste werd toegelicht waarom de energiedisplay aan het begin staat van de "customer journey" naar een slimmer huishouden op het gebied van energie. Als er niet eerst bij de bewoner bewustzijn gecreëerd wordt, slaan verder gaande maatregelen, bijvoorbeeld een slimme thermostaat, een essentiële stap over. Daarna werd o.a. de kosten-baten analyse in Engeland besproken, waar de kosten van de slimme meter uitrol inmiddels uitbetaald zijn door de besparingen die zijn gehaald. Tot slot kwam energie-armoede aan bod, waarvoor de energiedisplay een zeer doeltreffend en gewenst hulpmiddel is gebleken.

Ervaringen met het aanbieden van energiecoaches en energiedisplays in Amsterdam. Hoe verleid je de bewoner? *Spreker: Kelly Schwegler, projectleider energiecoach Stichting !Woon.*

Kelly deelde de ervaringen van de Amsterdamse stichting !Woon, waar al jarenlange ervaringen zijn met energiecoaching. Van deze ervaringen, onderbouwd met onderzoek van de Universiteit Utrecht, werden de best practices gedeeld met het publiek. Een professionele organisatie die continu ook nieuwe vrijwilligers blijft werven, blijkt van essentieel belang voor de continuïteit. Verder intrigeerde de vraag: "hoe bereik je de bewoner, die niet uit zichzelf in beweging komt of interesse heeft?". !Woon bereikt die bewoners onder andere door veel mond-op mond of bijvoorbeeld via aanmelding door maatschappelijk werkers.

Corporatie aan het woord: Aanpak/visie op de implementatie van duurzaamheidsbeleid met gedragsmaatregelen bij bewoners. Een structurele inbedding in de organisatie. *Spreker afwezig: Roy Schrijnders, programmamanager Duurzaamheid bij de Alliantie.*

Door de afwezigheid van Roy van woningcorporatie De Alliantie, maar aanwezigheid van zijn presentatie, leidde Ernestine het publiek mee in de visie van de Alliantie. Het werd duidelijk dat deze organisatie zowel intern als bij bewoners verduurzaming inclusief gedrag wil verankeren in het beleid en de praktijk. Naast woningverduurzaming zelf, is er ook aandacht voor (het gedrag van) de huurder zelf. Bijvoorbeeld via een welkomstpakket met energiebesparings-hulpmiddelen en benoeming van de ambities van de Alliantie naar CO2-neutraal in 2050 in het huurcontract om commitment te creëren.

Lancering Plan 'Meters Maken': verankering en professionalisering energiegedrag-advies en eenvoudige hulpmiddelen in bestaande processen van woningcorporaties, zoals oplevering nieuwe woning, opleveren gerenoveerde woning en mutatie van woningen. *Sprekers: Jaap van Leeuwen, energieconsulent Woonbond en Erik van Lidth de Jeude, Quintens.*

Vol enthousiasme vertelde Jaap waarom het gedragscomponent onmisbaar én relatief zeer goedkoop is (te ondersteunen met een maatregel als een energiedisplay) in het palet aan maatregelen dat wordt genomen in de energietransitie. Ook toonde hij zijn visie hoe opschaling van de huidige pilots bereikt zouden kunnen worden en hoe uiteindelijk inzicht in energieverbruik bij Nederlanders meer standaard kan worden dan bijzonder! De haalbaarheid liet hij zien in een prachtige rekentabel:

10 corporaties met 100 huishoudens en vervolgens elk jaar 1000 opbouwend naar 290 deelnemende woningcorporaties voor in totaal 1,3 miljoen huishoudens met bijvoorbeeld een energiedisplay in 2030.

Daarna opperde Erik om een nieuwe standaard neer te zetten om te voorkomen dat energie en gedrag als onderwerp wordt vergeten bij maatregelen voor de energietransitie. Met deze nieuwe standaard (waarbij de vanzelfsprekendheid van het plaatsen van een rookmelder als voorbeeld dient voor het plaatsen van een 'energiemelder') moet bij elk natuurlijk contact moment met bewoners energie-advies met een hulpmiddel (bijv. energiedisplay) worden aangeboden. Zonder deze verankering in de bestaande processen is het gevaar groot dat projecten met energie en gedrag blijven hangen in pilots, kleine aantallen en het bereiken van alléén de al milieu-geïnteresseerden. Gezien de gunstige kosten-baten-balans besloot hij met een vanzelfsprekende vraag: 'Waarom zou je het niet doen?'

Interactieve paneldiscussie

Na de thee en kruidencake pakte het publiek zijn mobieltje erbij en werd gestemd op stellingen. De stemmen werden direct zichtbaar op het grote scherm. Hoewel eigenlijk het hele publiek het eens was met de stelling dat het gebruik van een 'energiemelder' (energiedisplay) een standaard aanpak zou moeten worden, volgden er wel flinke discussies. Zie hieronder de open vragen weergegeven met een Wordcloud.

Wat zouden jouw beweegredenen zijn om een project te starten met energie en gedrag?

En daarop volgend: wat zijn barrières om een project te starten met energie en gedrag?

De volgende conclusies vielen het meeste op:

- De helft van de deelnemers vond motivatie voor energiebewust gedrag een belangrijke voorwaarde voor het überhaupt verduurzamen van een woning, omdat anders het gewenste besparingseffect te beperkt is.
- Vrijwel niemand van de aanwezigen vindt het een taak van de markt (energieleveranciers, dienstverleners) om de bewoners grip te laten krijgen op hun energierekening, terwijl dit toch is waar de Nederlandse Overheid in het 5 PJ convenant voor heeft gekozen. De grootste groep koos voor woningcorporaties, gemeenten en energieloketten en ook eigen verantwoordelijkheid scoorde hoog. Slotconclusie is dat bewoners het wel zelf moeten doen, maar dit vaak niet zonder hulp van corporatie/gemeente/energieloket kunnen.
- Tot slot werd er gezegd dat het weliswaar het mooiste zou zijn als we 'de massa' door middel van stimuleringsprojecten en mond-op-mondreclame door enthousiaste burens en vrijwilligers mee zouden kunnen krijgen in de energietransitie, maar dat het noodzakelijk is om bijvoorbeeld energiedisplays default beschikbaar te maken om sneller meters te maken. Met alléén kleinschalige projecten is de voortgang te klein.

De workshop wordt mogelijk gemaakt door het EDA consortium (Energie Display Alliantie) en de leverancier van de toegepaste energiedisplays Green Energy Options uit Cambridge. Het EDA-consortium bestaat uit maatschappelijke partijen en wordt ondersteund door de Woonbond, RvO en het ministerie van BZK. Quintens doet het projectmanagement. EDA heeft na selectie deze energiedisplays naar Nederland gehaald voor een eerste toepassing in 6 gebieden (Amsterdam (Stichting !Woon), Utrecht en Houten (via de gemeente Utrecht en EnergieRijk Houten), Achterhoek (verduurSaam energieloket namens de gemeente Doetinchem en Bronckhorst), in Alphen aan den Rijn, de regio Harderwijk (corporatie UWoon) en Noord-West Drenthe (MEVM). Doel van het consortium is een voortrekkersrol te spelen en uiteindelijk opschaling te bereiken om via bewonersbewustwording 6-7% energie te besparen. Inmiddels is de display op de markt verkrijgbaar via Eco-Logisch.

Voor vragen of contact: Ernestine Elkenbracht, Quintens Advies, 06 50637017, elk@quintens.nl, www.energieengedrag.nl